

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Марин Маринов, ректор на С.А. „Д.А. ЦЕНОВ“ - Свищов

Относно: публична защита на докторант по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.8. Икономика.

Автор на дисертационния труд: Йордан Славчев Чорбаджийски D010219216, кандидатстващ за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“ (Финанси)

Научен ръководител: доц. д-р Валентин Иванов Милинов

Тема на дисертационния труд: „Финансов анализ и оценка на абсорбцията и експорта в сектора на винопроизводството в Република България ”

Основание за представяне на рецензията : Рецензията е направена на основание Заповед № 1157/23.10.2024 г. за утвърждаване на състава на научното жури по откритата процедура по публична защита на дисертационен труд на тема „Финансов анализ и оценка на абсорбцията и експорта в сектора на винопроизводството в Република България”, разработен от Йордан Славчев Чорбаджийски, за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в професионално направление 3.8. Икономика, по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка” (Финанси).

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Дисертационен труд „Финансов анализ и оценка на абсорбцията и експорта в сектора на винопроизводството в Република България ” в общ обем от 177 страници, вкл. и приложения, отговоря напълно на изискванията за изясняване на авторската теза. Настоящата дисертация има за **обект** на изследване винопроизводството в Република България по примера на водеща българска винарска изба, а за **предмет** - предизвикателствата пред финансовия анализ и оценката на експорта в сектора на винопроизводството за периода на членство на Република

България в ЕС.

В дисертационния труд авторът защитава тезата, че анализът и оценката на ефективните инвестиционни решения в сектора на винопроизводството се идентифицират с мащабите и тренда на абсорбцията и експорта като фактори на икономическия растеж.

Основна цел на изследването е чрез финансов анализ и оценка на инвестиционните решения в сектора на винопроизводството да се идентифицират мащабите и тренда на абсорбцията и експорта като фактори на икономическия растеж.

За изпълнението на поставената цел са предпоставя няколко важни **задачи**:

1. Теоретични пояснения за същността и възможностите за оценка на инвестиционните решения в сектора на винопроизводството.

2. Определяне на методиката за изследване на конкурентост и ефективност на производствения потенциал в сектора на винопроизводство у нас.

3. Оценка на инвестиционните решения и влиянието на институционалната среда върху процеса на абсорбция и експорт в сектора на винопроизводството.

Използваната литература за написването на дисертацията включва 115 литературни, информационни и интернет източника, от които 47 на български език, 2 на руски език, 64 на английски език.

Изследването включва и 6 приложения – анкета в подкрепа на емпиричното проучване и финансова информация, свързана с проведения финансово-икономически анализ и оценка за подобряване на експорта в сектора на винопроизводството в България по примера на „Черноморско злато” АД.

Използвани са стандартни научноизследователски методи като: метода на анализа и синтеза, сравнителния метод, индуктивния и дедуктивния метод, методи за проучване и оценка на производствения потенциал, ефективността и конкурентоспособността и други. Чрез прилагането в дисертацията на графически и статистически инструментариум при анализ на публични данни по изследваната материя потвърдена основната изследователска теза.

В структурно отношение дисертацията е изградена стандартно в три глави, въведение, заключение и допълнителни приложения. Според мен

структурата на дисертацията, балансът между частите и най-вече тяхното съдържание, ни представят докторанта като изключително съвестен изследовател.

В Първа глава - „ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА АБСОРБЦИЯТА И ЕКСПОРТА В СЕКТОР ВИНОПРОИЗВОДСТВО“, авторът прави преглед на теоретичните достижения в областта на винопроизводството в България, като го надгражда с макроикономически тенденции за анализ и оценка на пазарния капацитет на винопроизводството в Република България и по този начин дефинира ключови предизвикателства и перспективи за развитие на сектор винопроизводство в условията на европейския съюз.

Във втора глава „МЕТОДИКА ЗА СЕКТОРНИ АНАЛИЗИ И ОЦЕНКИ В СЕКТОР ВИНОПРОИЗВОДСТВО“ се представят възможности за изграждане на методика за секторни финансово-икономически анализи и оценки във винопроизводство. В качеството на субекти на финансово-икономическите анализи и оценки са водещи винопроизводители в България, като на база констатираните тенденции и резултати са дефинирани и ключови фактори, влияещи върху винопроизводството в България.

В Трета глава „ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ТЕНДЕНЦИИ ПРЕД ЕКСПОРТА ПРИ ВИНАРСКАТА ИНДУСТРИЯ В БЪЛГАРИЯ СЛЕД ПАНДЕМИЯТА“ , авторът представя проведено емпирично изследване за приложимост на добрите финансови резултати във винопроизводството и перспективите за продуктовата и регионална структура на винопроизводството в България. Представен е и задълбочен финансово-икономически анализ и оценка за подобряване на експорта в сектора на винопроизводството в България по примера на „Черноморско злато“ АД.

Представената структура е добре балансирана, поднесените оценки и изводи са точни и коректно формулирани, а използваните 115 литературни източници са коректно цитирани.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на изследването е актуална и стойностна от теоретична и практическа гледна точка. Авторът демонстрира ясно и точно научен стил. Дефинира последователно своите виждания в рамките на дисертацията като аргументира и защитава убедително своите научни изводи и авторова теза.

Обемът на научното изследване е 176 страници, които е достатъчен за това авторът да развие своето виждане по изследваната актуална тема. В

подкрепа на дисертационния труд са оформени 23 таблици и 14 фигури, които са пряко свързани с подкрепа на авторската теза.

Считам, че авторът коректно е цитирал използваните литературни източници съгласно възприетия в Стопанска академия АРА стил.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В представеният за рецензиране дисертационен труд можем да представим следните обобщени научни резултати и изводи:

Първо. Винопроизводството в България може да поддържа относително стабилна финансова устойчивост в условията на неблагоприятна пазарна среда, чрез ефективна национална подкрепа за трайно популяризиране на идентичността на водещите лозаро-винарски региони.

Второ. Бъдещето на винопроизводството в България може да има успешна перспектива, с провеждане на политика към производство на качествени вина. Това трябва да бъде в съответствие с европейските субсидии и административни мерки за подпомагане на лозаро-винарския сектор, които да са равностойни с тези за водещите държави във винопроизводството за подпомагане на лозаро-винарския сектор, в отговор на намаляващия производствен капацитет на винарските изби, които в по-голямата си част са микро- и малки предприятия.

Трето. Външнотърговското салдо в търговията с българско вино през изследвания период 2017-2023г. запазва тренд към намаляване, но все още е положително. По-голям процент от произведените вина в България се реализират на вътрешния пазар, което показва голям резерв за оптимизиране на експорта на качествени вина.

Четвърто. Оптималното използване на националните и европейски проекти за финансова подкрепа на винопроизводството и вътрешните източници за финансиране при инвестиции в иновативни технологии за сектора са предпоставка за повишаване на качеството на готовата продукция, конкурентоспособността, експорта и икономическият растеж в отрасъл земеделие.

Пето. Постигането на оптимални резултати от експорта на вино е свързано не само с повишаването на квалификацията на служителите и работниците, ангажирани във винарските изби, но и от финансовата подкрепата на европейски и национални институции с целеви програми и проекти за презентирание на български качествени вина в страните-членки на ЕС, което чувствително ще увеличи продажбите.

Шесто. Използването на добрите практики за постигане на по-добри финансови резултати, по примера на постигнатото от винарската изба

„Черноморско злато” АД в периода след пандемията, може да осигури ръст в експорта на вина и за други български изби.

Седмо. Предприятията от сектор винопроизводство се нуждаят от създаването на нова национална стратегия за оптимизиране на експорта чрез адекватна подкрепа към гроздопроизводителите, които са от изключително значение за винарската индустрия, защото трябва да се произвежда качествена суровината, от която се прави виното.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Смятам, че представената за рецензиране дисертация няма съществени слабости и затова нямам особени критични бележки, а по скоро бих препоръчал на автора да продължи своите изследвания като разшири мащаба на анализа към водещи европейски винопроизводители.

V. Обобщено заключение и становище

Авторът представя дисертация с много добър научен стил, с ясно формулиран проблем, цел и задачи. Това е доказателство, че докторант Йордан Славчев Чорбаджийски познава тази научна област и значимите проблеми като ги е синтезирал в научното изследване при доказване на своята авторова теза и представените научно-приложни резултати.

Това ми дава основание да дам своята **положителна оценка** на дисертационния труд на **Йордан Славчев Чорбаджийски** и да **препоръчам на членовете на научното жури** по процедура по публична защита на дисертационен труд на тема „Финансов анализ и оценка на абсорбцията и експорта в сектора на винопроизводството в Република България” да **присъдят на докторант Йордан Славчев Чорбаджийски образователната и научна степен „доктор ” в професионално направление 3.8. Икономика, по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка” (Финанси).**

Дата: 10.12.2024г.

Рецензент:

(доц. д-р Марин Маринов)